

ہمیشہ دیپلماسی فرہنگی

مجمع جهانی صلح اسلامی

گزارش اجمالی از

همایش دیپلماسی فرهنگی

شبکه نخبگانی دیپلماسی فرهنگی، مهندسی و آینده پژوهی تمدنی

توسعه ارتباطات، امکان تعامل ملت‌ها را خارج از دیپلماسی رسمی بین دولت‌ها و زمینه ایجاد تعامل بین آنها به خصوص نخبگان جوامع مختلف را با همدیگر به امری متداول تبدیل کرده است.

این امکان و اهمیتی که تعاملات فرهنگی جوامع در شکل‌گیری روندهای جدید ارتباطات به وجود آورده، فرهنگ را در حوزه دیپلماسی به مولفه‌ای تاثیرگذار تبدیل کرده است، به طوری که امروز دیپلماسی عمومی و دیپلماسی فرهنگی به یکی از مهمترین حوزه‌های مورد توجه در ارتباطات دیپلماتیک تبدیل شده‌اند.

مجمع جهانی صلح اسلامی با توجه به مطالعات انجام گرفته در کمیته‌های علمی و فرهنگی و همچنین درک اهمیت دیپلماسی فرهنگی در آینده ارتباطات بین‌المللی و نقش نخبگان در آن و لزوم مهندسی و نگاه آینده‌پژوهانه به این مهم در توسعه ارتباطات جمهوری اسلامی ایران در حال و آینده؛ با مشارکت تعدادی از سازمان‌ها و ارگان‌های فعال در این حوزه و با نگاه به آماده‌سازی فضای نخبگانی به کنفرانس بین‌المللی فرهنگی تهران، همایش «دیپلماسی فرهنگی؛ شبکه نخبگانی دیپلماسی فرهنگی، مهندسی و آینده‌پژوهی تمدنی» را در سی‌ام خرداد ماه ۱۴۰۱ در سالن اجلاس سران برگزار کرد.

این همایش که با هدف کلی اندیشه‌سازی و ادبیات‌سازی برای کنفرانس بین‌المللی فرهنگی تهران و به منظور تعمیق اندیشه‌های فرهنگی در روابط بین‌الملل طراحی شده بود، با تلاوت آیاتی چند از کلام الله مجید توسط قاری ممتاز کشور، حجت‌الاسلام و المسلمین موسوی درچه‌ای در ساعت ۱۰ صبح روز دوشنبه سی‌ام خرداد ماه ۱۴۰۱ شروع به کار کرد.

اهداف همایش

علاوه بر آنچه به عنوان یک هدف کلی به آن اشاره شد، این همایش اهداف مختلفی را در دستور کار خود قرار داده بود که عبارتند از:

- پدیده شناسی و ایده پردازی در خصوص دیپلماسی فرهنگی و بررسی روند آن
- تسهیل ارتباطات فرهنگی نخبگان جهان اسلام و جهان برای تبیین و ترویج ارزش های جهانی اسلام و ایده پردازی فرهنگی برای سعادت بشر در حال و آینده
- موقعیت سازی برتر و پایدار (برندسازی) فرهنگی برای جمهوری اسلامی ایران در جهان
- آسیب شناسی روندهای فرهنگی در جهان
- بسترسازی برای تعامل نخبگانی در حوزه فرهنگ و جامعه جهانی
- نگاه آینده پژوهانه به ساخت تمدنی با نگاه به ارزش های اسلامی - ایرانی
- ساخت شبکه نخبگی برای مهندسی و آینده پژوهی تمدن نوین اسلامی
- هنجارسازی جهانی با کمک ارزش های جهانی اسلام و پیروان اهل بیت (ع)

لذا با توجه به اهداف تعیین شده، از کارشناسان و شخصیت های مختلف جهت سخنرانی دعوت به عمل آمده بود.

اقدامات

دبیرخانه همایش دیپلماسی فرهنگی با کمک ستاد برگزاری نشست فرهنگی تهران و توسعه شبکه نخبگان همکار و با مشارکت صمیمانه و موثر مرکز استراتژیک و بررسی های ریاست جمهوری و همراهی سازنده وزارت امور خارجه، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی و دیگر مراکز علمی و فرهنگی و اندیشمندان ایرانی برای بسترسازی کنفرانس فرهنگی تهران و توسعه شبکه نخبگانی همکار و برگزاری همایش دیپلماسی فرهنگی اقداماتی انجام شد که به اختصار به بخشی از آن به شرح زیر اشاره می شود.

۱. ایجاد سازمان دهی دبیرخانه کنفرانس بین المللی فرهنگی تهران متشکل از شورای سیاست گذاری، ستاد برگزاری، شورای هماهنگی، کمیته های علمی، فرهنگی و اجرایی و دبیرخانه و ایجاد دبیرخانه همایش دیپلماسی فرهنگی و شبکه نخبگانی
۲. مکاتبه با بیش از ۳۰ دستگاه های فرهنگی، علمی و نهادهای مدنی کشور برای فعال سازی و جلب همراهی و همکاری آنها
۳. بهره گیری از ظرفیت های فرهنگی و بین المللی کشور برای مشارکت آنها جهت جریان سازی فرهنگی با این برنامه، و ارتباط گیری با جریان های نخبگی و اندیشمندان

۴. تهیه، تنظیم و ارسال دعوتنامه همراه با فراخوان به صورت مستقیم برای نزدیک به ۱۰۰ نفر از اندیشمندان و متفکرین ایران برای فعال سازی، جلب همراهی و همکاری برای برگزاری همایش دیپلماسی فرهنگی
۵. برگزاری جلسات منظم و مستمر با حضور مسئولین و جریان های نخبگی و بهره مندی از همراهی و همکاری خوب آنها
۶. فعال کردن شبکه نخبگان مجمع با نشست های دوجانبه و چندجانبه برای پیگیری اقدامات و مشارکت سازی برای حضور آنها
۷. برگزاری مستمر و نشست های تخصصی با کمیته های بین الملل، علمی، فرهنگی و اجرایی در خصوص پیگیری برنامه ها و رصد پیشرفت اقدامات برای کنفرانس بین المللی فرهنگی تهران و همایش دیپلماسی فرهنگی
۸. طراحی و چاپ و انتشار پوستر همایش به زبان های فارسی عربی و انگلیسی
۹. انتشار پوستر همایش به صورت آگهی در فضای مجازی و بعضی مراکز
۱۰. انجام مصاحبه از سوی دبیر کل مجمع و تعداد دیگری از اعضای شورای راهبری مجمع در خصوص گفتمان سازی و تبیین اهداف برگزاری همایش «**دیپلماسی فرهنگی، مهندسی و آینده پژوهی تمدنی**» و بستر سازی برای کنفرانس بین المللی فرهنگی تهران
۱۱. آماده سازی و انتشار کتاب دیپلماسی اسلامی و قدرت نرم در سبزه پیامبر اعظم (ص) که بر گرفته از منتخب مقالات حدود ۴۰ نفر از اندیشمندان ایران و جهان می باشد، بمنظور رونمایی آن در محل سالن همایش. لازم به ذکر است که این کتاب با تلاش علمی در مدت ۲ سال جمع آوری، تدوین و آماده سازی شده بود.
۱۲. هماهنگی به منظور در اختیار قرار دادن سالن مرکز همایشهای بین المللی سران جهت برگزاری همایش مذکور با مشارکت مرکز بررسی های ریاست جمهوری
۱۳. تبلیغات محیطی، محاطی و فضا سازی مناسب سالن همایش و همچنین ایجاد نمایشگاه
۱۴. هماهنگی جهت حضور تعدادی از رسانه های داخلی و بین المللی بمنظور تهیه گزارش پوشش و انعکاس خبری همایش مذکور
۱۵. تنظیم و ارسال دعوت نامه برای بیش از ۱۰۰ نفر از نخبگان مرتبط با مجمع جهت حضور در همایش
۱۶. تمهیدات و هماهنگی لازم برای حضور و سخنرانی مدعوین ویژه همایش از جمله دبیر محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی دکتر سعید رضا عاملی، دکتر منتظری عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی و دکتر خطیب زاده رئیس دیپلماسی عمومی وزارت خارجه و جمعی از نخبگان و کارشناسان.

دستاوردها

۱. استقبال و حضور شایسته اندیشمندان و مخاطبین در همایش «دیپلماسی فرهنگی، مهندسی و آینده پژوهی تمدنی» که پشتوانه خوبی برای اقدامات آینده در عرصه دیپلماسی فرهنگی به شمار می رود و بسترسازی لازم را نیز برای برگزاری کنفرانس بین المللی فرهنگی تهران صورت گرفت.
۲. همراه سازی نخبگان و مسئولین برای ساماندهی قوی تر دبیرخانه کنفرانس بین المللی فرهنگی تهران گسترش یافت.
۳. بسترسازی برای نشست های نخبگی آینده و کسب تجربه برای گفتمان سازی و اندیشه پروری در این حوزه انجام شد.
۴. این همایش موجب تحرك خوب در میان اندیشمندان داخلی و خارجی و سازمان های مردم نهاد گردید، به طوری که شاهد اظهار نظر تعدادی از نخبگان راجع به موضوعات و محورهای کنفرانس بوده ایم که این نشان دهنده تاثیر پذیری در اذهان جامعه نخبگی است.
۵. از دستاوردهای قابل توجه در برگزاری همایش، ایجاد بستر سازی مناسب برای توسعه کمی و کیفی شبکه نخبگی و فعالین فرهنگی در داخل کشور و همراه سازی آنها با سازمان ها، برنامه ها و سیاست های کشور می تواند باشد.
۶. مجمع جهانی صلح اسلامی به حول و قوه الهی توانسته شبکه ای منسجم از کارشناسان داخلی و خارجی را که صاحب اندیشه و ایده برای این حوزه هستند را شناسائی هم مسیر و همراه سازد.
۷. دبیرخانه کنفرانس توانسته در مدت کوتاهی با رصد و ارتباط با مراکز علمی و فرهنگی آنها را نیز به پیگیری اینگونه اقدامات علاقه مند و همراه کند.

سین برنامه

همایش دیپلماسی فرهنگی

شبکه نخبگانی دیپلماسی فرهنگی، مهندسی و آینده پژوهی تمدنی

ردیف	عنوان	زمان	توضیحات
۱	تلاوت آیات کلام الله	۵	حجت الاسلام و المسلمین موسوی درچه ای
۲	سرود جمهوری اسلامی ایران	۳	
۳	اعلام برنامه	۲	مجری - دکتر حمیدرضا یگانه
۴	ارایه گزارش و تبیین موضوع همایش	۱۰	دکتر داود عامری دبیر کل مجمع جهانی صلح اسلامی و دبیر همایش
۵	پخش کلیپ	۴	نغمه های محمدی
۶	سخنران اول	۲۰	حجت الاسلام والمسلمین دکتر سعید رضا عاملی دبیر محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی
۷	سخنران دوم	۱۵	دکتر غلامرضا منتظری نماینده محترم مجلس شورای اسلامی
۸	پنل تبیینی و پیشنهادات کارشناسان	۳۵	ارایه نظرات ۷ نفر از معاونین دستگاه ها، روسای سازمان های مردم نهاد و کارشناسان
۹	سخنران سوم	۱۰	دکتر خطیب زاده - معاون محترم وزیر امور خارجه
۱۲	پایان برنامه	۱۵	رونمایی کتاب دیپلماسی اسلامی و قدرت نرم در سیره پیامبر اعظم (ص)

همایش دیپلماسی فرهنگی

شبکه نخبگانی دیپلماسی فرهنگی، مهندسی و آینده پژوهی تمدنی

حجت الاسلام و المسلمین دکتر سید سعید رضا عاملی

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی

دکتر عاملی به عنوان اولین سخنران همایش در خصوص دیپلماسی فرهنگی یا به گفته خودشان روابط

تعاملی خارجی فرهنگی ایراد سخن کردند. ایشان در این خصوص بیان داشتند که:

قدمت ارتباطات تعاملی خارجی در حوزه فرهنگی واقعا قدمت طولانی دارد و شاید در کتب ادیان الهی آثار این روابط خارجی در پیام‌هایی که انبیای الهی با فرستادگان خودشان به دیگر ملت‌ها منتقل می‌کردند این خودش به قلمروی روابط خارجی فرهنگی بود که توسط نبی خدا صورت می‌گرفت. پیامبر گرامی اسلام این نامه‌ها و این پیام‌هایی که به ایران آمد به روم رفت و به جاهای مختلف دنیا و باعث توسعه اسلام تا تاج آفریقا تا منطقه غرب آسیا تا اروپا اسپانیا و جاهای مختلف شد. یکی از همین نگاه این بود که به برش و توان پیام فرهنگی در سطح جهانی توجه می‌کرد بنابراین قدمت تعامل انبیا الهی با ملت‌های جهان می‌رسد و به دلیل اینکه پیام ادیان الهی بیان جهانی است و اساسا خطابات، خطابات جهانی، خطابات جغرافیایی ندارند، لذا خود این پیام‌ها نوع جهانی شدن را القا می‌کند و بیان می‌کند که من جهانی فکر می‌کنم و جهانی سخن می‌گویم.

نکته‌ی دومی که باید در مورد فرهنگ به مثابه رکن چهارم سیاست خارجی عرض کنم، اگر چه امروز فرهنگ شناسان فرهنگ را به عنوان رکن اصلی بخش‌های اجتماعی تلقی می‌کنند و دیگر بخش‌های اجتماعی بخش اقتصاد و سیاست را متأثر از فرهنگ می‌دانند. در گذشته ما با سیاست محوری مواجه بودیم. در امپراطوری‌های بزرگ در واقع گروه‌های اجتماعی و سیاست نقش تعیین کننده ای داشتند، بعدها با قدرت گرفتن نظام‌های چپ در دنیا، اقتصاد به عنوان یک زیربنا مطرح شد ولی امروز همه معتقدند که فرهنگ پایه‌ی اصلی نسبت به اقتصاد و نسبت به سیاست است. همین بحث آزادسازی قیمت‌ها که امروز ما با آن مواجه هستیم، در هفتاد و هفت کشور اجرا شده و موفق شدند که با این آزادسازی قیمت‌ها به پیشرفت کشورشون کمک کنند که نتیجه آن واقعی شدن قیمت‌ها و کنترل نرخ تورم و رشد اقتصادی بوده است. کشورهایی که فرهنگ در آنها قدرتمند عمل کرده توانسته است مردم را همراه کند. با این وجود در اکثر کشورها نیز با شکست مواجه شده، مگر کشورهایی که مردم با نگاه آینده اندیشی این دوره‌ی سختی را پذیرفتند تا بتوانند از این مسیر از این مسیر عبور کنند. بنابراین فرهنگ را چه به مثابه رکن اول چه به مثابه رتبه

چهارم در نظر بگیریم، جایگاه مهمی در حوزه سیاست خارجی دارد. در دنیای غرب بعد از جنگ جهانی دوم روند توجه به مردم و توجه به فرهنگ رشد کرد و ما شاهد اتفاقات مهمی در شکل‌گیری نظام‌های مردم‌نهاد در دنیا شدیم. حالا دموکراسی به تعبیر ما مردم‌سالاری با اون معانی متفاوتی که در دنیا دارد، بالاخره یک موقع هست این مردم‌سالاری از دل یک نظام منهای خدا بیرون می‌آید و یک موقع است از دل یک نظام اسلامی برمی‌خیزد و کار کردها و معانی کاملاً متفاوت دارد ولی اساساً شکل‌گیری این جریانات مردمی در جهان و پویش‌های اجتماعی در سطح جهانی موجب توجه محوری تری به حوزه‌ی فرهنگ شده است، طوری که امروز تقریباً می‌توان گفت که حداقل نیمی از جمعیت جهان درگیر پویش‌های اجتماعی و فرهنگی هستند.

دکتر داود عامری

دبیر کل مجمع جهانی صلح اسلامی و دبیر همایش

آقای دکتر داود عامری در سخنانی به تبیین اهداف و ارایه گزارش از فرآیند اقدامات پرداخت. ایشان ضمن خیرمقدم به حاضرین از حضور دبیر محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی و دکتر غلامرضا منتظری نماینده محترم مجلس شورای اسلامی و هم چنین نخبگان حاضر در همایش قدردانی کردند.

وی گفت: از برادر عزیز و ارجمند دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی که همواره در این سال‌ها مجمع جهانی صلح اسلامی و دوستان فرهنگی خودشان را حمایت و همراهی کرده‌اند و امروز هم دعوت دبیرخانه همایش را پذیرفتند، کمال تشکر و قدردانی را دارم و از حضار و برادر عزیز و بزرگوارم جناب آقای دکتر منتظری هم که زحمت زیادی در مجلس شورای اسلامی به ایشان در کمیسیون فرهنگی دادیم و به دلیل تخصص ایشان در این حوزه، خواهش کردیم که در جلسه امروز از نظراتشان بهره‌مند شویم. وی اشاره کرد که این همایش ضمن ارایه یک نگاه و تبیین و تولید ادبیات مفهومی در حوزه دیپلماسی فرهنگی، ان‌شاءالله بتواند راهکارهایی را برای برون‌رفت از شرایط موجود و توسعه روابط فرهنگی بین‌المللی ارایه نمایند.

عامری گفت: امروز در این همایش، ان‌شاءالله در یک نشست تخصصی و ارایه بحث‌های آزاد و بهره‌مندی از نظرات تعدادی از کارشناسان، مباحث جدی تری را مطرح کنیم و با هم اندیشی به راه‌های پیشرفت و توسعه دیپلماسی فرهنگی کمک کنیم. وی اشاره کرد: نشست امروز قرار است، مقدمه و پایه‌ای برای جامعه نخبگی باشد تا بتوانیم دبیرخانه کنفرانس بین‌المللی فرهنگی تهران را حمایت کنیم.

باید اشاره کنم که همایش دیپلماسی فرهنگی یک نشست مقدماتی برای کنفرانس بین‌المللی فرهنگی تهران محسوب می‌شود. همه می‌دانیم که امروز جهان در حال تغییر و تحولات اساسی است و مهمترین و بزرگترین چالش امروز جهان زندگی و سعادت انسان است. چالش‌های حوزه ادراکی در عصر آینده اساساً یکی از پیچیدگی‌های موجود برای جهان خواهد بود و نیازمند اندیشه و کار زیاد و متفکرین و کشورهایی که با رویکرد فرهنگی در جهان حاضر هستند و تلاش دارند که برای آینده آمادگی بیشتری پیدا کنند، تا بتوانند جهان را جای بهتری برای زندگی انسان کنند.

در عین حال جمهوری اسلامی ایران و انقلاب اسلامی یک انقلاب فرهنگی است و منبع قدرت آن فرهنگ است و هر اقدام مهمی قرار است از سوی انقلاب اسلامی در جهان انجام شود، باید با نگاه به حوزه فرهنگ در آن پررنگ باشد. ما معتقدیم که فرهنگ زیرساخت همه تحولات و رویکردهای کشور می‌تواند باشد.

در سیاست خارجی هم به نظر می‌رسد که فرهنگ باید یک رویکرد راهبردی و تحول‌ساز باشد و نیازمند اندیشه ورزی و ارایه دیدگاه‌های خلاقانه است که امیدواریم اینگونه نشست‌ها زمینه این مهم را فراهم کند با یاری خداوند و با همگرایی نخبگان عرصه

فرهنگ در جهان، ضمن ایجاد یک موقعیت برای فعالیت دستگاه‌های فرهنگی پیشرو، به نقد گفتمان‌های فرهنگی مخرب بپردازیم و به ساخت فرهنگی جهان آینده کمک کنیم. از نهادها فعال در این زمینه تقاضای همراهی می‌کنیم.

دکتر غلامرضا منتظری

عضو هیئت رئیسه کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی

سخنران دوم همایش دکتر غلامرضا منتظری، عضو هیئت رئیسه کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی بودند ایشان نیز با توجه به اهداف و محورهای تعیین شده از سوی دبیرخانه همایش، موضوع سخنرانی خود را به مسئله فرهنگ و ارتباط آن با دیپلماسی اختصاصی دادند. دکتر منتظری بیان داشتند که:

من هم صمیمانه تشکر می‌کنم از اهتمام جناب آقای عامری و همکاران عزیزشان، با نام و یاد خدایی که معجزه‌ی جاودانش را از جنس فرهنگ برگزید و در آن اعجاز همیشگی، به قلم و میراث ماندگارش که آفرینشگر فرهنگ هست، سوگند یاد می‌کند. فرهنگ آنگونه که از ترکیب واژگانی برمی‌آید غایتش رشد و بالندگی است. هم از «فر» آن چنین برمی‌آید و از «هنگ» آن. بر این اساس اگر شما از کسی که مفهوم واژگانی فرهنگ را نمی‌داند، خدای نکرده بر سر فرهنگش بی‌بگذارید و او را بی‌فرهنگ قلمداد کنید، احساس می‌کند چیزی برای از دست دادن ندارد. هم او را اگر بر سر فرهنگش با بگذارید بال پرواز می‌گشاید و مفهومش آن است که فرهنگ نماد هویت ماست و بام اندیشه‌ی ما به استعلا درمی‌آید. فرهنگ همچنین فصل ممیز جوامع بشری است و هم نشان دهنده‌ی خطوط اشتراک و سهم و حض و بهره‌ی کشورها از این سرمایه‌ی عظیم فکری و معنوی متفاوت است. خوشبختانه ایران اسلامی به دلیل پیشینه عمیق، جامعیت و جذابیت فرهنگش، گوی سبقت را از دیگر کشورها ربوده است، بر این اساس بپذیریم که فرهنگ از بزرگترین مزیت‌های نسبی این مرز و بوم است و اگر این مزیت را قدر بدانیم و در عرصه روابط خارجی فرهنگی به درستی از آن استفاده کنیم، بی‌شک بر صدر خواهیم نشست. در بین گونه‌های مختلف دیپلماسی یا روابط خارجی به باور من دیپلماسی فرهنگی باید برای این کشور تقدم رتبه‌ای داشته باشد. اگر چنین بود می‌توانیم مقاصد والای نظام را و تحقق تمدن نوین اسلامی را رقم بزنیم. تقدم رتبه‌ای، تقدم عددی نیست. نکته‌ی دیگری که حایز اهمیت است، در این باب باید تلاش بکنیم از ظرفیت عظیم فرهنگی خویش در جهت غنی‌سازی اندیشه‌ها به درستی استفاده بکنیم و سود ببریم. من به نمونه‌ی خدمتتون عرض می‌کنم.

وی در ادامه اشاره کرد که اگر به حوزه‌ی فرهنگ در روابط خارجی توجه بکنیم، در مقایسه با گونه‌های مختلف دیپلماسی از جایی که این گونه دیپلماسی حساسیت کمتری ایجاد می‌کند و آهنگ این دیپلماسی با فطرت انسان‌ها انطباق بیشتری دارد، جذابیتش هم بیشتر است، لذا هم موثرتر است و هم نقش پیشرو در روابط ما با سایر کشورها خواهد داشت و در نهایت مکمل و مقوم گونه‌های مختلف دیپلماسی خواهد شد، مشروط بر آنکه باورمان این باشد. من اعتقاد دارم که دیپلماسی فرهنگی در متن نیست، غبار غفلت روی آن نشسته است، باید این غبار را کنار بزنیم. با این مقدمه‌ی کوتاه من بحث را جمع می‌کنم. ما باید یک مروری به ظرفیت‌های فرهنگی خویش داشته باشیم. فرهنگ اجزا و ارکانی دارد نکته‌ی اول در روابط خارجی است که باید با استفاده از این ظرفیت‌های فرهنگی متناسب با جغرافیای فرهنگی، متناسب با تفاوت‌ها و شرایط خاص هر حوزه‌ی جغرافیایی در جهان پیوست فرهنگی خاص داشته باشیم. نمی‌توانیم با یک نسخه واحد با جهان حرف بزنیم. باید به ذایقه‌ها توجه بکنیم. یکی از ارکان مهم فرهنگ هنر هست. هنر زبان جهانیست و می‌شود با استفاده از ظرفیت هنر این سامان بسیاری از پیام‌ها را منتقل بکنیم. هنر عطیه‌ی خداوند است که به

بام اندیشه‌ی انسان نازل شده است. وی در ادامه سخنان خود به تشکیل فراکسیون دیپلماسی فرهنگی در مجلس و مشارکت مجمع جهانی صلح اسلامی در آن اشاره کرد.

دکتر سعید خطیب زاده

معاون و سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

آخرین سخنران همایش، دکتر سعید خطیب زاده معاون و سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران بودند. ایشان ابراز داشتند که:

من الان رییس مرکز دیپلماسی عمومی وزارت امور خارجه هستم، یعنی در این ظرفیت دارم صحبت می‌کنم و همه‌ی عرایض من را در این حوزه در نظر بگیرید. من چند نکته را عرض کنم در این جمع فرهیخته چهره‌های آشنای زیادی می‌بینم. اساتید خودم در وزارت امور خارجه، اساتید خودم در کارهای شغلی قبلی چه در حوزه‌ی اندیشکده‌ی چه در حوزه‌ی آرشیوی، چه در حوزه‌ی میراث ملموس و ناملموس. من خیلی عزیزان را اینجا می‌بینم که به حق مستحق ترند که در این جایگاه قرار بگیرند و لیکن به جهت مسئولیتی که دارم و مشاهداتم در این دو سال نکاتی را در این جمع با شما به اشتراک می‌گذارم. حقیقتش وقتی که اسم دیپلماسی فرهنگی مطرح می‌شود یک سوال اساسی مطرح می‌شود که امروز در مورد آن اینجا صحبت شد و آن هم این است که منظور از دیپلماسی فرهنگی چیست؟ دیپلماسی در خدمت فرهنگ یا فرهنگ در خدمت پیشبرد اهداف دیپلماتیک؟ یا هر دو آنها؟ چه ترکیبی از آن مد نظر است؟ اگر جواب این سوال را درست دادیم، کنشگرانش را هم درست می‌توانیم تعیین کنیم. یعنی اگر گفتیم فرهنگ در خدمت دیپلماسی است؛ کنشگرانش به جور تعریف می‌شود، اهدافش یک جور دیگر تعریف می‌شود. مثلاً می‌گوئیم الان افغانستان امروز با حضور هیات حاکمه‌ی و سرپرستی فعلی شان طالبان و تلاشی که برای فارسی‌زدایی از داخل افغانستان اتفاق افتاده، شما چکار می‌خواهید بکنید؟ می‌خواهید عناصر فرهنگی را در داخل افغانستان و برای اهداف دیپلماتیک جمهوری اسلامی ایران در خدمت بگیرید تا جلو بره و مثلاً حق آبه خود را بگیریم. نمیدانم دولت فراگیر تشکیل بدهیم نمی‌دانم زبان فارسی را آنجا دوباره تقویت کنیم، ایران زدایی را که دارد اتفاق می‌افتد، معکوس کنیم؟ حالا زمان غنی بدتر بود یا این که شما می‌گوئید؟ ما همه‌ی توان دیپلماتیک خود را به کار می‌گیریم که مولفه‌های ایران فرهنگی حوزه‌ی تمدنی مشترک در داخل افغانستان زنده بماند. مثلاً فارسی در هرات، قندهار و کابل زنده بماند و در این مناطق عناصر و مولفه‌های فرهنگی حوزه تمدنی ایران باقی بماند. با این بضاعت اندک ما، با این منابع اندک ما واقعا تو همه جا هر دو وانه وارد شدیم و نه این کردیم نه آن؛ خوب اگر شما گفتید دیپلماسی در خدمت فرهنگ، یعنی من دیپلمات کنشگر اصلی می‌شوم برای اینکه یک جامعه‌ی اصلی هدف را ارتقا بدهم. در جاهایی که ماموریت دارم. اگر فرمودید نه فرهنگ در خدمت دیپلماسی در آن صورت تمامی سرداران فرهنگی ما، تمامی عناصر فرهنگی ما باید به خدمت گرفته شوند که اهداف عالی‌ی جمهوری اسلامی ایران و نظام مقدسی که داریم و ارزش‌ها و آموزه‌های ما همه جلو بروند. البته مانع‌الجمع هم نیستند. گفتم به جاهایی شاید بشود. در این صورت کنشگرانش متفاوت از کنشگران رسمی می‌شوند. ما الان گرفتاری مان از نوع گرفتاری شناختی است.

من تقریباً جایی هستم که تلاش‌ها و زحمات تمامی دستگاه‌ها را میبینم و از جانفشانی‌شان خبر دارم. من به نیابت از وزارت امور خارجه، عضو شورای عالی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی هستم و می‌بینم که دوستان چه زحماتی را می‌کنند. ما یک مشت دانه داریم و با آن می‌خواهیم یک دشت بزرگ را برپا کنیم. عقل‌ها کمک می‌کند که بهترین زمین‌ها و مستعدترین زمین و خوش‌آب و هواترین منطقه را پیدا کنیم. ما آمدیم گفتیم که باید شورای عالی دیپلماسی عمومی کشور را راه بیندازیم، لذا طرحش را نوشتیم و لایحه‌ش را آماده کردیم و گذاشتیم در دستور کار دولت و منتظر هستیم که در هیئت دولت مطرح شود. ما در کشور شورای عالی هماهنگی و شورای اقتصاد خارجی داریم، اما شورای عالی هماهنگی دیپلماسی عمومی نداریم. شما از نیروهای مسلح ما که دارند کارهای خارجی می‌کنند، نیروی قدس ما از ارکان مختلف نهادهای مدنی تا صدا و سیما، همه دارند کار می‌کنند. بله طبق تعریف مجلس، وزارت امور خارجه در تمامی شئون خارجی کشور هماهنگ‌کننده است. وی اشاره کرد که دیپلماسی فرهنگی یعنی بسیج همه استعدادها و ظرفیت‌های کشور اعم از دولتی و غیردولتی و این نیازمند اهتمام ملی و بهره‌مندی از همه فعالین است.

پنل تبیینی و تعاملی

پس از پایان سخنان دومین سخنران همایش، طی یک پنل تبیینی و تخصصی چند نفر از نخبگان، معاونین دستگاه‌ها و روسای سازمان‌های مردم‌نهاد و کارشناسان پیشنهادات و نظرات خود مطرح کرده که به شرح زیر گزارش و جمع‌بندی از دیدگاه شرکت‌کنندگان ارایه می‌گردد.

دکتر ملکی

معاون راهبردی و مطالعات سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

قدردانی می‌کنم از مجمع جهانی صلح اسلامی به خاطر برگزاری این همایش فاخر و ارزشمند. این همایش توسط یک نهاد غیردولتی در واقع یک سازمان مردمی برگزار شده است. از این رو بسیار ارزشمند است. بزرگترین بر ساخته بشر در طول تاریخ بشریت، فرهنگ است، و تمدن بر ساخته دوم است که کوچکتر از فرهنگ است. رسالت انقلاب و ماهیت جمهوری اسلامی فرهنگی است و اگر قرار است، جمهوری اسلامی سرریزی داشته باشد، در حوزه فرهنگ است، تنها جایی که تراز آن نسبت به دیگر نهادها از جمله نهادهای اقتصادی و نظامی در عرصه بین‌المللی مثبت است. همانطور که دکتر عامری فرمودند، برند ما در خارج از کشور باید فرهنگی باشد، مقام معظم رهبری نیز می‌فرمایند که اقتدار فرهنگی در عالم از مهمترین اقتدارهاست، یعنی از اقتدار نظامی، سیاسی و اقتصادی بالاتر است و اگر ما در خارج از کشور بتوانیم به این اقتدار برسیم، دیگر در کشور مشکلی نخواهیم داشت. در این دوران گذار، ما شاهد نقش‌آفرینی بیشتر عنصر فرهنگی در جهان هستیم، عنصر فرهنگ در تاریخ هیچگاه به این اندازه در هندسه، معادلات و نظم جهانی تاثیر گذار نبوده است، البته وقتی ما صحبت از حوزه فرهنگ می‌کنیم حوزه دین نیز در آن تعریف می‌شود. وی در ادامه نظرات و پیشنهاداتی نیز ارایه کردند که در جمع‌بندی ارایه می‌شود.

دکتر فهیم دانش

معاون امور بین الملل صدا و سیما

یکی از شقوق دیپلماسی فرهنگی، یا به عبارت دیگر دیپلماسی عمومی، مقوله دیپلماسی رسانه ای است، و به قدری دیپلماسی رسانه‌ای با دیپلماسی فرهنگی عجین هست که کمتر می‌توان آنها را از هم تمایز داد. یکی از مقوله‌هایی که شاید جمهوری اسلامی ایران در حال حاضر به آن اهتمام جدی دارد و ارزش افزوده خوبی هم دارد، دیپلماسی رسانه ای است.

مهم ترین بازیگر در این عرصه که در حال حاضر بازیگر اصلی به نظر بنده محسوب میشود، صدا و سیما است. در این زمان صدا و سیما با داشتن شبکه‌های تلویزیونی و رادیویی برون مرزی و همینطور تعاملات مطلوب دیپلماسی رسانه‌ای با کشورهای همسایه و هم جهت، توانسته تصویر مطلوب، مناسب و مثبتی از جمهوری اسلامی ایران در اذهان عمومی و جامعه جهانی ایجاد نماید. وی در ادامه دیدگاه‌ها و پیشنهادهای را نیز مطرح کردند.

محسن پاک آیین

عضو شورای راهبری مجمع جهانی صلح اسلامی

هر کشوری از جمله جمهوری اسلامی ایران دارای دو دیپلماسی است، دیپلماسی رسمی و دیپلماسی غیر رسمی، هنر دیپلماسی در واقع تقویت ارتباط با دیگر کشورها مبتنی بر تاکید بر اشتراکات است.

در دیپلماسی غیر رسمی که همان دیپلماسی عمومی است، با مقامات غیر رسمی ارتباط برقرار می‌کنند و زمینه تعاملات فرهنگی و هم افزایی بین نهادهای مدنی و نخبگان را مهیا می‌سازد. آقای پاک آیین ضمن طرح دیدگاه‌های تخصصی خود و ارائه پیشنهادات در جمع بندی منظور شده، تاکید کرد که بخش عمده دیپلماسی فرهنگی متکی به نخبگان و سازمان‌های مردم نهاد است که باید به آنها اهتمام شود.

دکتر داریوش صفر نژاد

کارشناس ارشد روابط خارجی

امروز در دنیای دیپلماسی به تعبیر دکتر عاملی روابط خارجی تعاملی، یک نگاه تخصصی وجود دارد. این عرصه تخصصی در دنیا دارای الزاماتی است از جمله آن الزامات تربیت کادر و تنظیم و تبیین برنامه است. زمانی روابط دو کشور پایدار و مستمر خواهد بود که علاوه بر عرصه‌های مناسب سیاسی و امنیتی و اقتصادی، دارای پیوست‌های فرهنگی و اقتصادی نیز بوده باشند.

من اعتقاد دارم یک بخش از محیط ایران هراسی که در جهان ماندگار شده است، مقصر خودمان هستیم و از ضعف ما نشأت گرفته است.

در گفتمان امامین انقلاب اون چیزی که مورد تاکید است، امت محوری و ملت نگری است، یعنی قرار است این انقلاب زمینه ساز ظهور حضرت ولیعصر سلام الله علیه باشد. این زمینه سازی، باید بسترش هم فراهم شود. وی ضمن نقد بعضی اقدامات و عملکردها به طرح دیدگاه‌های خود پرداخت.

قرار بود چند نفر دیگر از نخبگان و کارشناسان به طرح دیدگاه‌های خود پردازند که به دلیل محدودیت زمان و نزدیک شدن به اذان ظهر و سخنرانی آقای دکتر خطیب زاده، دیدگاه‌های خود را به صورت کلی ارایه کردند که در جمع بندی به بعضی از آنها اشاره می‌شود. در جمع بندی سعی شده است تا جدا از بخش‌های عمومی سخنان کارشناسان و دیدگاه آنها جمع بندی، به شرح زیر تنظیم و ارائه می‌شود:

جمع بندی نظرات کارشناسی

۱. گام دوم انقلاب تکلیف همه حوزه‌ها و نهادهای فرهنگی را مشخص کرده است، ما نیازمند یک دیپلماسی عمومی و دیپلماسی فرهنگی هوشمند، فعال و موثر هستیم.
۲. امروز ۷۰ دستگاه فرهنگی در داخل و خارج از کشور در حال فعالیت در حوزه دیپلماسی فرهنگی هستند و بیشتر آنها در راستای هم و هم افزا با هم حرکت نمی‌کنند و یکی از مخاطرات و آسیب‌های این امر، فقدان هم افزایی دستگاه‌های فرهنگی با جریان‌های فرهنگی و نخبگی است.
۳. هر سال که از انقلاب اسلامی ایران می‌گذرد، جریان‌های معارض گفتمان انقلاب اسلامی و جریان رقیب از آمریکا اسرائیل گرفته تا عربستان و امارات و ترکیه فعالیت شان علیه این گفتمان توسعه پیدا می‌کند. نتیجه تمام مواردی که اشاره فرمودند همان شیعه‌هراسی است، اما خطرناک تر از آن، قرائت سازی و تصویرسازی از انقلاب و کشور است، این که قرائت خودشان از اسلام، از ایران را در اذهان جامعه و افکار عمومی نهادینه می‌کنند این موضوع خطرناک تر است.
۴. اول رصد و هوشمندی دوم طراحی نقشه راه، سوم توسعه مبادلات فرهنگی، چهارم توسعه حضور جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور و پنجم فعال سازی نهادهای فرهنگی مدنی از ضرورت‌های توسعه دیپلماسی فرهنگی است.
۵. یکی از مناسب‌ترین ظرفیت‌ها برای تحقق دیپلماسی فرهنگی با توجه به داشتن عده و عده، صدا و سیما جمهوری اسلامی است که با بهره‌مندی از شبکه‌های داخلی و خارجی می‌تواند در تقویت دیپلماسی عمومی و فرهنگی کمک جدی باشد.

۶. وجود پتانسیل و امکانات متعدد در صدا و سیما می تواند یک فرصت سازی خوبی برای حوزه دیپلماسی فرهنگی مهیا نماید.
۷. یکی از آسیب های جدی در حوزه دیپلماسی عمومی و فرهنگی فقدان قرارگاه تصمیم ساز و تصمیم گیر حوزه فرهنگ است که بتواند براساس یک، سند راهبردی شرح وظایف هر دستگاهی را معین نماید. البته شورای عالی انقلاب فرهنگی این نقش را دارد ولی باید تقویت شود.
۸. یکی از مهمترین مراکز فرهنگی برای توسعه دیپلماسی فرهنگی سازمان فرهنگ و ارتباطات است که هم باید تقویت شود و هم نقش هماهنگ کننده آن در بعضی امور تقویت گردد.
۹. امیدواریم در مدیریت جدید وزارت امور خارجه، دیپلماسی عمومی تقویت و به طور سیستماتیک وارد میدان شود.
۱۰. کار فرهنگی تاثیر گذار از طریق شبکه نخبگی امکان پذیر است. امروز جهان برای اینکه بتواند اذهان عمومی را هدایت و مدیریت کنند، از طریق شبکه نخبگی ورود پیدا می کنند.
۱۱. یکی از راهکارهای تحقق و راهبری دیپلماسی عمومی و فرهنگی، تقویت افراد با انگیزه، انقلابی مستعد است که اشراف بر حوزه بین الملل داشته همچنین فهم فرهنگی و مخرب باشند.
۱۲. دیپلماسی رسانه ای و ابزار رسانه متاسفانه پس از گذشت ۴۴ سال از انقلاب اسلامی ایران، در تبیین گفتمان انقلاب اسلامی و دیپلماسی عمومی و فرهنگی، در تراز انقلاب اسلامی عمل نکرده است.
۱۳. یکی از نیازهای جدی در روابط خارجی فرهنگی رویکرد انقلابی است. باید ایران امروز را بشناسند و بشناساند و ارزش های آن را تبیین و ترویج کنند.
۱۴. یکی از آسیب ها در دیپلماسی فرهنگی آن است که ما این کار راهبردی و مهم را به بعضی مسائل نظیر اجرای برنامه های هنری و یا خرید و فروش صنایع دستی محدود می کنیم یا بیشتر با نگاه به گذشته باستان گرایی روابط فرهنگی می دانیم البته میراث فرهنگی و تمدنی ما مهم است و باید هوشمند از آن بهره جست. اما در دیپلماسی فرهنگی باید با نگاه به منویات رهبر معظم انقلاب ارزش های ایران امروز بیشتر مورد اهتمام و توجه باشد.

***

یک ملاحظه: مطالب بالا نگاه کارشناسان شرکت کننده در همایش است و ارایه آن به منزله تأیید یا تکذیب نیست، اما شایسته اهتمام و توجه است.

آئین رونمایی کتاب دیپلماسی اسلامی و قدرت نام در سیره پیامبر اعظم (ص)

در پایان همایش کتاب «دیپلماسی اسلامی و قدرت نام در سیره پیامبر اعظم ص» با حضور جمعی از نخبگان رونمایی شد. جهان نیازمند روح و جان نو با منشاء الهام بخشی از تعالیم ادیان الهی و دین مبین اسلام به ویژه سیره مبارک پیامبر اعظم (ص) است تا پنجره‌ای به زندگی سعادت بخش انسان‌ها باز کند و امیدها را به آینده زنده نگهدارد.

کتاب دیپلماسی اسلامی و قدرت نرم در سیره پیامبر اعظم (ص) که به همت دکتر داود عامری تنظیم و آماده سازی شده کتابی نو با ادبیات جهانی و هنجار پذیر از دیدگاه اندیشمندان و نظریه پردازان بین المللی و اسلامی در جهان است که می‌کوشد تا دریچه‌ای به سوی ادبیات نو در زمینه ارتباطات و دیپلماسی اسلامی باز کند.

این کتاب به ۳ زبان فارسی، عربی و انگلیسی برای انتشار آماده شده و کتاب فارسی آن منتشر شده است. بعضی مقالات کتاب حاضر دارای اعتبار علمی و برند جهانی است. این کتاب در ۳ فصل به طرح نظرات می‌پردازد.

در این کتاب قریب ۴۰ نفر از نخبگان و کارشناسان ایران و جهان قلم زده و تلاش شده در مسیر گام دوم انقلاب، به ادبیات سازی و اندیشه پردازی برای تمدن نوین اسلام کمک کند. این کتاب بعد از رونمایی وارد بازار کتاب خواهد می‌شود.

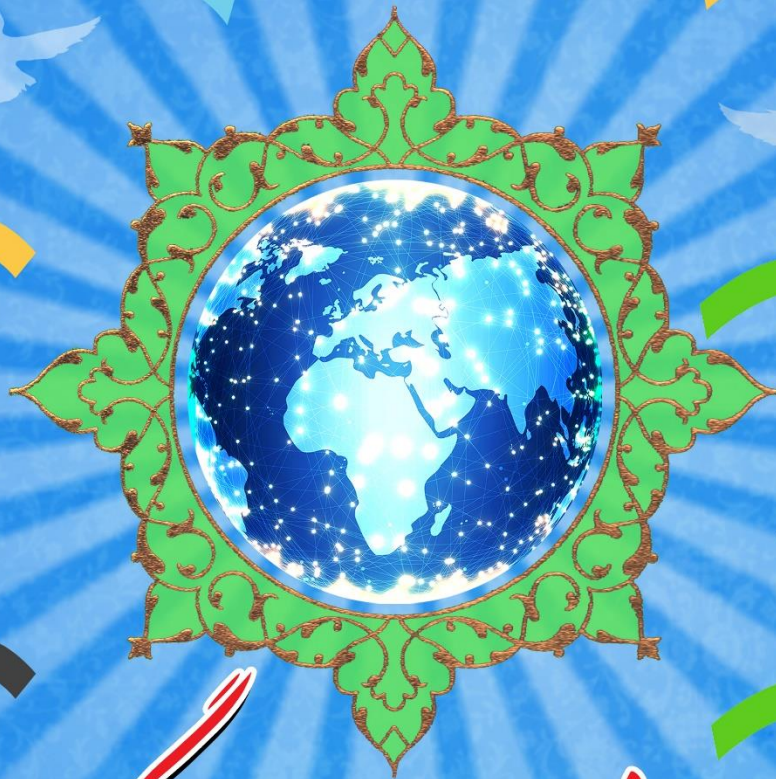
گزارش تصویری همایش دیپلماسی فرهنگی

گزارش تصویری همایش دیپلماسی فرهنگی

همایش دیپلماسی فرهنگی

همایش شبکه نخبگانی دیپلماسی فرهنگی، مهندسی و آینده پژوهی تمدنی

Conference on Cultural Diplomacy

مؤتمر الدبلوماسية الثقافية

June 20, 2022 • ۲۰ ذوالقعدة، ۱۴۴۳ • ۳۰ خرداد ۱۴۰۱

محل برگزاری: مرکز همایش های بین المللی اجلاس سران • ساعت ۱۰

titles:

- ◆ The cultural world and the future of diplomacy
- ◆ Cultural diplomacy of ideas, harms and approaches
- ◆ Modern Islamic civilization and cultural diplomacy
- ◆ Cultural conference, goals and approaches
- ◆ Cultural diplomacy and the capacities of the Islamic Republic of Iran
- ◆ The New World Order and Diplomacy

المحاور:

- ◆ عالم الثقافة ومستقبل الدبلوماسية
- ◆ الدبلوماسية الثقافية للأفكار والأضرار والمقاربات
- ◆ الحضارة الإسلامية الحديثة والدبلوماسية الثقافية
- ◆ المؤتمر الثقافي وأهدافه ومقارباته
- ◆ الدبلوماسية الثقافية وقدرات جمهورية إيران الإسلامية
- ◆ النظام العالمي الجديد والدبلوماسية

محوورها:

- ◆ جهان فرهنگی و آینده دیپلماسی
- ◆ دیپلماسی فرهنگی ایده ها، آسیب ها و رویکردها
- ◆ تمدن نوین اسلامی و دیپلماسی فرهنگی
- ◆ کنفرانس فرهنگی، اهداف و رویکردها
- ◆ دیپلماسی فرهنگی و ظرفیت های ج.ا.ا.
- ◆ نظم نوین جهانی و دیپلماسی

www.iupeace.com

E-mail: CulturalConference@gmail.com

Tel: +98 21 88538248

